

RAPORT

PRIVIND EVALUAREA INIȚIALĂ A ACCESIBILITĂȚII CLĂDIRILOR INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI DIN REPUBLICA MOLDOVA

Chișinău, 2020

CONTEXT

La data de 08.09.2017 Guvernul RM a adoptat Hotărârea nr. 723 pentru aprobarea Planului de Acțiuni privind impementarea Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017-2022

Conform pct. 7.5 din Planul de Acțiuni, instanțele judecătorești, urmează să întreprindă acțiuni în vederea asigurării accesibilității la infrastructură, la informație și comunicare pentru persoanele cu diferite tipuri de dizabilități în cadrul instituțiilor din sistemul judecătoresc prin elaborarea, aprobarea și punerea în aplicare a unor programe instituționale de accesibilizare.

Pentru a sprijini autoritățile din domeniul justiției în vederea implementării prevederilor pct. 7.5, CDPD și-a propus să efectueze auditul accesibilității instanțelor judecătorești. Această activitate este realizată în cadrul proiectului „Sprijinirea persoanelor cu dizabilități în accesul la justiție” implementat de A.O. Centrul pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități și Millenium DPI Partners.

În perioada lunilor iunie 2020 – august 2020 **CDPD a efectuat auditul accesibilității a 26 clădiri** ai instanțelor judecătorești, de toate nivelele, din cele 15 circumscripții judecătorești din Republica Moldova.

Evaluarea accesibilității a avut loc în cadrul următoarelor instanțe judecătorești:

1. Curtea Supremă de Justiție (2 clădiri)
2. Curțile de Apel (Bălți, Chișinău, Comrat, Cahul)
3. Judecătoriile din cele 15 circumscripții judecătorești:
  - Judecătoria Chișinău (sediul central, Rîșcani, Buiucani, Centru, Ciocana)
  - Sediile centrale ale judecătoriilor: Edineț, Drochia, Soroca, Bălți, Ungheni, Orhei, Strășeni, Criuleni, Anenii Noi, Hîncești, Cimișlia, Căușeni, Comrat, Cahul.

În urma auditului, președinții instanțelor judecătorești evaluate au fost informați privind problemele identificate și au primit recomandări practice privind accesibilizarea clădirilor instanțelor judecătorești la necesitățile persoanelor cu dizabilități.

Auditul accesibilității a vizat două componente:

- ❑ **Accesibilitatea fizică** (accesul în clădire, inclusiv drumul spre clădire în raza de 200 metri până la intrare în clădire)
- ❑ **Accesibilitatea informațională** (accesul persoanelor cu dizabilități la informație privind agenda ședințelor, serviciile de interpretare autorizată în limbajul mimico-gestual pentru persoanele cu dizabilități de auz).

I. CONSTATĂRILE GENERALE:

A. Accesibilitatea drumurilor spre clădire (în raza de 200 metri de la intrare în clădire)

Din cele 25 clădiri evaluate, drumurile adiacente în raza a 200 metri de la intrare în clădire sunt:

- În cazul a **2 clădiri** – drumul este **accesibil atât pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, cât și pentru persoanele cu dizabilități de vedere** (Judecătoria Chișinău, sediul Buiucani; clădirea CSJ, sediul Colegiului Penal);
- În cazul a **3 clădiri** - drumul este **accesibil doar pentru persoanele cu dizabilități locomotorii** (Curtea de Apel Comrat, Judecătoria Drochia, Judecătoria Chișinău sediul Centru);
- În cazul a **7 clădiri** - **trecherile de pietoni** în apropierea clădirii sunt **accesibile pentru persoanele cu dizabilități locomotorii**, fiind necesare intervenții minore pentru asigurarea accesibilității căilor de circulație spre clădire (coborârea bordurilor, eliminarea obstacolelor: ghiveciuri cu flori, tomberoane de gunoi, etc): CA Cahul, Edineț, Soroca, CA Chișinău, Judecătoria Chișinău sediul central, Judecătoria Chișinău sediul Ciocana, CSJ sediul Colegiului Civil și de Contencios Administrativ).
- În cazul a **13 clădiri** – **unele porțiuni de drum spre clădire și trecherile de pietoni** aflate în apropiere **necesită reparație capitală**

Trecerea de pietoni în apropierea Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani

B. Accesibilitatea fizică a clădirilor pentru persoanele cu dizabilități locomotorii

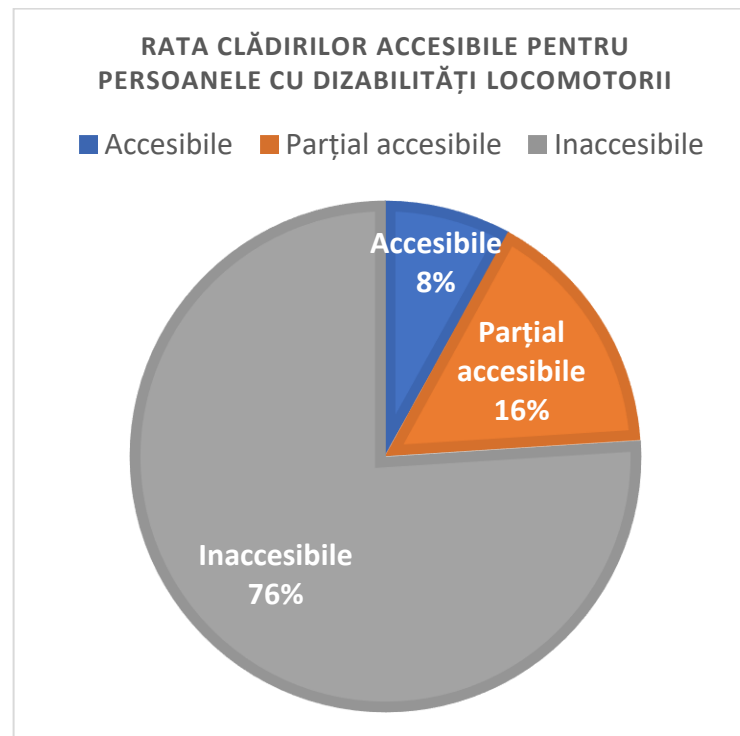
Din cele 25 clădiri evaluate,

2 clădiri – accesibile: CA Chișinău, CA Comrat

4 clădiri - parțial accesibile (nu este accesibil doar un element al clădirii: fie intrare, fie grupul sanitar, fie alte încăperi):

- Judecătoria Chișinău sediul Buiucani (accesibilă, cu excepția rampei de la intrare)
- Judecătoria Chișinău sediul Centru (accesibilă, cu excepția grupului sanitar)
- Judecătoria Ungheni (accesibilă, cu excepția grupului sanitar)
- Judecătoria Căușeni (accesibilă cu excepția grupului sanitar)

19 clădiri – inaccesibile

C. Rata clădirilor care pot fi accesibilizate pentru persoanele cu dizabilități locomotorii

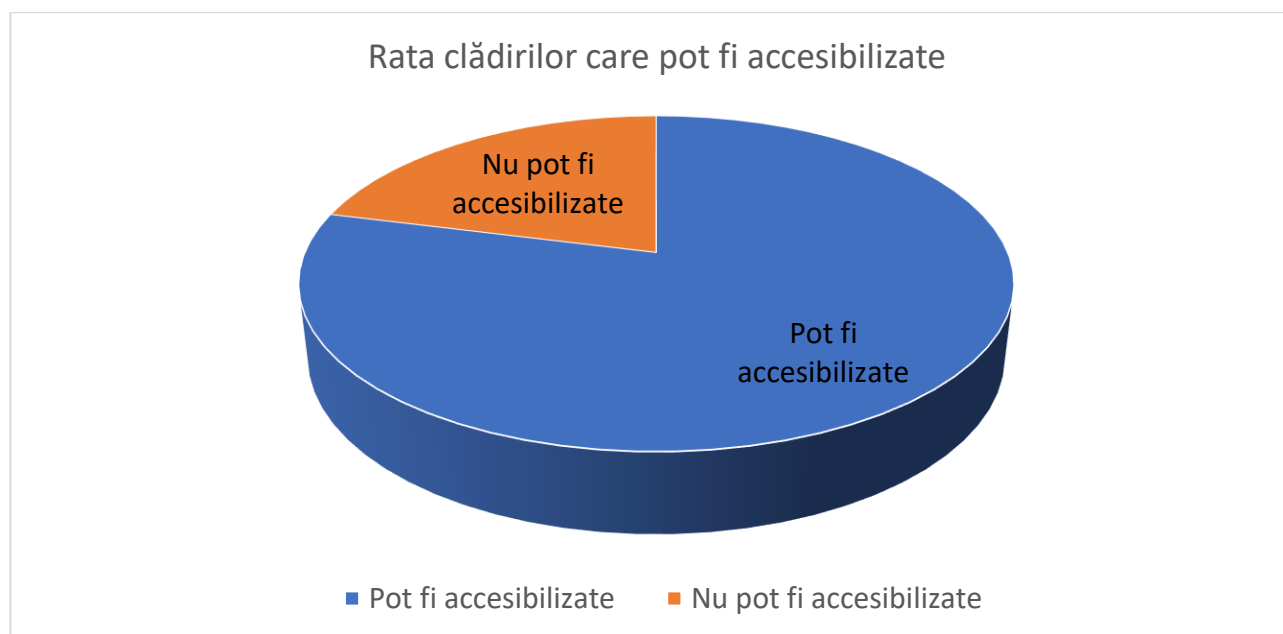
Din cele 19 clădiri inaccesibile,

15 clădiri – pot fi accesibilizate pentru toate tipurile de dizabilitate

4 clădiri – nu pot fi accesibilizate pentru persoanele cu dizabilități locomotorii, sau necesită eforturi financiare considerabile pentru accesibilizarea lor, și anume:

- Judecătoria Cahul – își desfășoară activitatea într-o clădire închiriată de la un agent economic, toate încăperile sunt amplasate la etajul 2, nu există ascensor, iar condițiile fizice nu permit instalarea rampei de acces;
- Judecătoria Soroca – grupul sanitar se află în subsol, nu există posibilitatea de a construi un grup sanitar accesibil la nivelul terenului;
- Judecătoria Orhei – își desfășoară activitatea într-o clădire, care este un monument istoric, fiind interzise intervenții care ar afecta aspectul arhitectural al clădirii; grupurile sanitare se află în subsol, nu există posibilitatea de a construi un grup sanitar accesibil la nivelul terenului;
- Judecătoria Chișinău sediul Râșcani – accesul la primul etaj este posibil doar prin scări interioare, însă nu există spațiul suficient pentru amenajarea unei rampe accesibile.

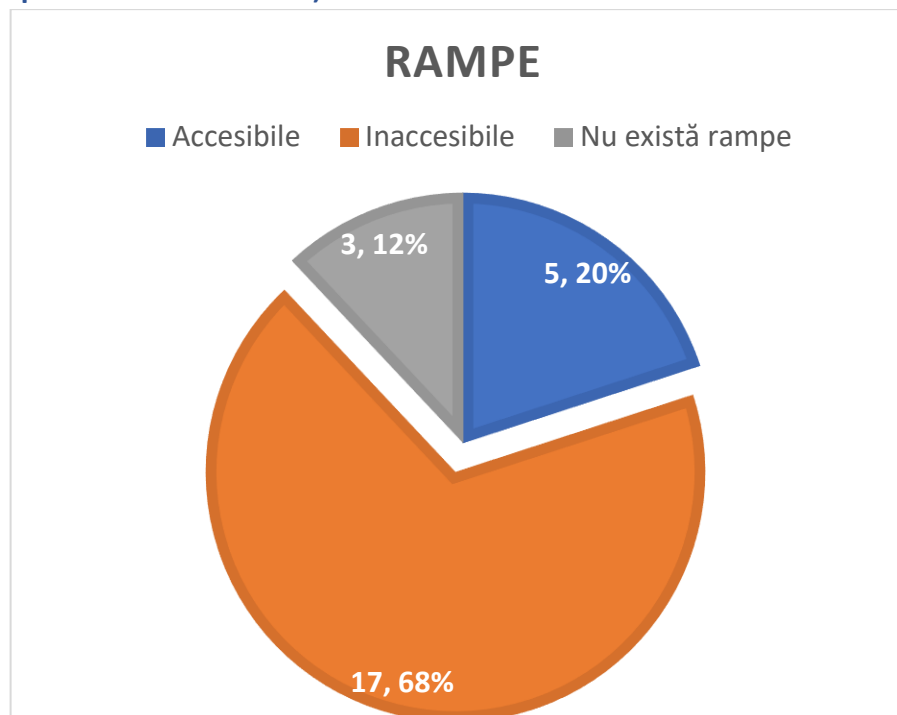
SOLUȚIE cu caracter temporar – ACOMODAREA REZONABILĂ - organizarea petrecerii ședințelor de judecată cu participarea persoanelor cu dizabilități într-un loc accesibil, în cadrul altor instituții (ex. școala, biblioteca, primăria etc)., care dispun de săli și grupuri sanitare accesibile.

D. Rata clădirilor care dispun de rampe accesibile pentru persoane cu dizabilități locomotorii

Din cele 25 clădiri evaluate,

- 5 clădiri – dispun de rampele accesibile:
(Curtea de Apel Chișinău, Curtea de Apel Comrat, Judecătoria Chișinău sediul Centru, Judecătoria Ungheni, Judecătoria Căușeni (o rampă din cele trei este accesibilă));
- 17 clădiri – au rampe inaccesibile;
- 3 clădiri - nu au rampe
(Judecătoria Orhei, Judecătoria Ungheni, Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani).

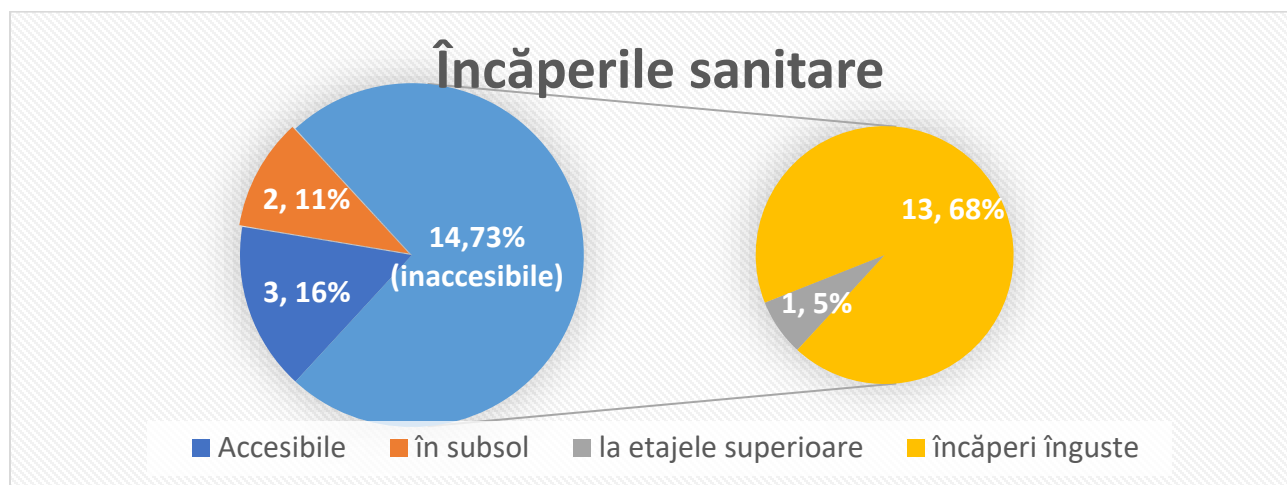

E. Rata clădirilor care dispun de grupurile sanitare accesibile pentru persoane cu dizabilități locomotorii

Din cele 25 clădiri evaluate,

- ❑ 3 clădiri – dispun de încăperile sanitare accesibile
- ❑ 22 clădiri - dispun de încăperile sanitare inaccesibile, din care:
  - 6 clădiri - dispun de încăperile sanitare de tip asiat (vasul de WC este integrat în trepte și nu este accesibil pentru persoanele cu dizabilități locomotorii);
  - 2 clădiri - dispun de încăperile sanitare amenajate în subsol și nu pot fi accesibilizate pentru persoanele utilizatoare de scaun rulant;
  - 1 clădire dispune de încăperile sanitare amenajate la etajele superioare, nefiind asigurat accesul persoanelor cu dizabilități;

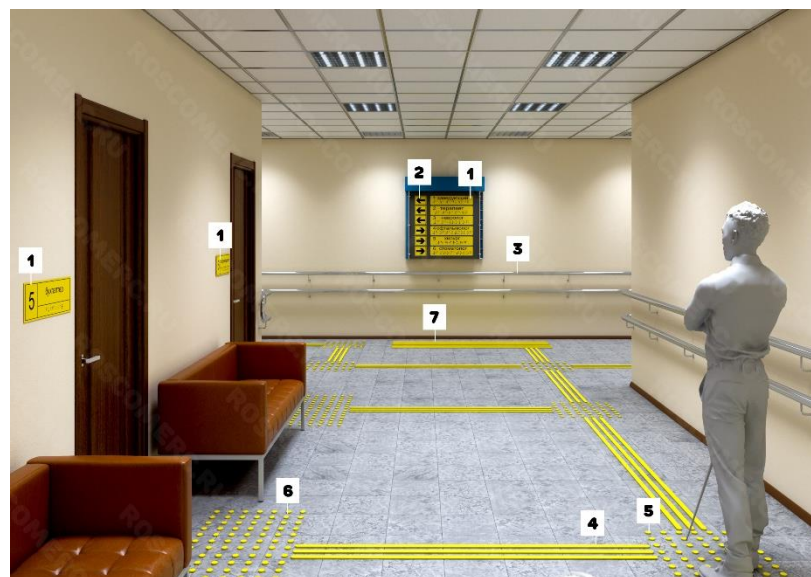
- 13 clădiri dispun de încăperile sanitare cu ușile înguste, fie cu spațiul insuficient pentru manevrarea scaunului cu roțile.

F. Accesibilitatea fizică a clădirilor pentru persoanele cu dizabilități de vedere

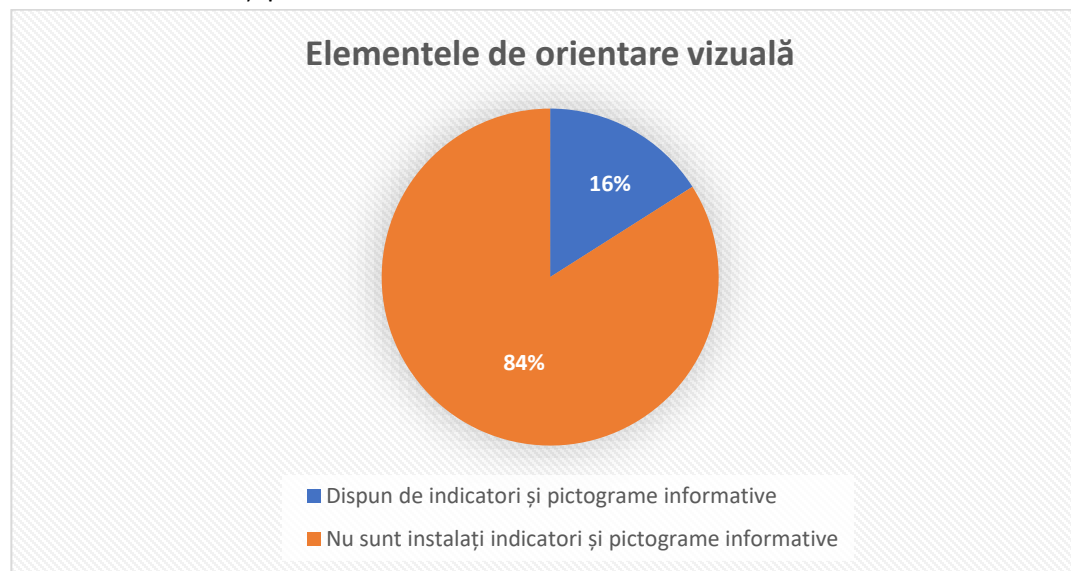
Din cele 25 clădiri evaluate **nici o clădire nu este accesibilă pentru persoanele cu dizabilități de vedere:**

- lipsește pavajul tactil de orientare (pe căile de circulație) și de avertizare (în fața obstacolelor) spre toate încăperile funcționale (intrare, sala de ședințe, grupul sanitar, etc.)
- în 15 clădiri nu este asigurată iluminarea suficientă a încăperilor
- nu este asigurată interpretarea sonoră a informației afișate pe panourile electronice
- nu toate instanțele dispun de personal responsabil pentru informarea/ ghidarea persoanelor cu dizabilități privind agenda instanței, locul și ora examinării cauzelor.

G. Accesibilitatea fizică a clădirilor pentru persoanele cu dizabilități de auz și pentru persoanele cu dizabilități psiho-sociale

Din numărul total al clădirilor evaluate doar **16% dispun de indicatori și pictograme de orientare vizuală** pentru persoanele cu dizabilități de auz și pentru persoanele cu dizabilități psiho-sociale.

H. Accesibilitatea procesuală a instanțelor judecătorești pentru persoanele cu dizabilități de auz

Din numărul total al instanțelor judecătorești evaluate,

47% - încheie contracte de prestări servicii ocazional

23% - nu au avut cazuri de examinare a cauzelor cu participarea persoanelor cu dizabilități de auz

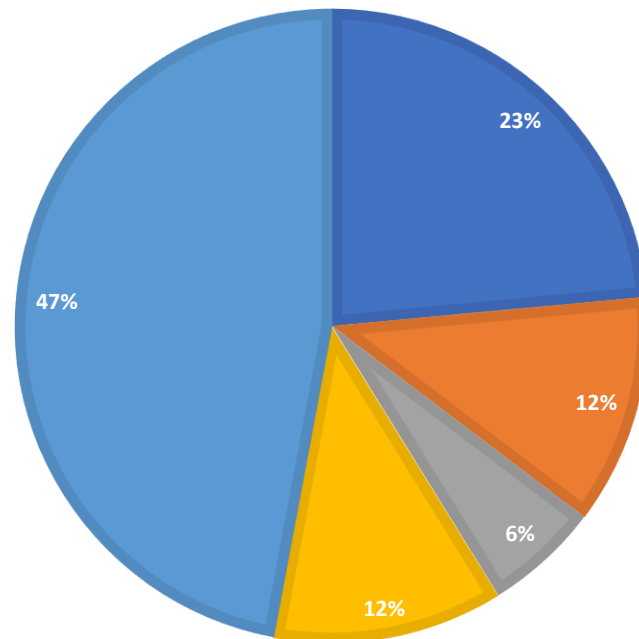
12% - interpretul a fost asigurat (inclusiv remunerat) de către participantul la proces

12% - instanța încheie contractul anual, cu un anumit interpret

6% - instanța încheie contractul anual, cu Asociația Surzilor din RM (curtea de Apel Cahul).

SERVICIILE DE INTERPRETARE AUTORIZATĂ ÎN LIMBAJUL MIMICO-GESTUAL

- Nu au avut necesitate
- Au încheiat contract direct cu interpret
- Au încheiat contract cu ASRM
- Interpretul a fost asigurat de participant la proces
- Încheie contracte ocazional

II. CELE MAI RĂSPÂNDITE ERORI ÎN ASIGURAREA ACCESIBILITĂȚII INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI

- 1) Instalarea șinelor metalice sau din beton în locul rampei** (ex. Judecătoria Cimișlia, Judecătoria Bălți, Judecătoria Drochia)
Conform normativelor de accesibilitate, rampa trebuie să aibă suprafața continuă și neîntreruptă.
- 2) Unghiul rampei necorespunzător** (ex. Curtea de Apel Bălți, Judecătoria Criuleni)
Conform normativelor de accesibilitate, unghiul de înclinație a rampei trebuie să fie de 8% - 10%.
8% = la 1 metru de înălțime a scării de asigurat 12 metri de lungime rampei;
10 % = la 1 metru de înălțime a scării de asigurat 10 metri de lungime rampei.
- 3) Suprafața lunecoasă a rampelor de acces și a treptelor** (ex. Judecătoria Chișinău sediul Buiucani, Judecătoria Anenii Noi, ș.a.)
Conform normativelor, suprafața rampei trebuie să fie executată din materiale antiderapante.
În caz contrar, se aplică benzile antiderapante care asigură coeficientul de adeziune între 0,4 și 0,75.
- 4) Rampe fără bare de suport, sau cu o bară instalată dintr-o parte** (ex. Judecătoria Soroca, sediul colegiului Civil al CSJ, ș.a.)
Conform normativelor de accesibilitate, barele de suport trebuie să fie instalate de pe ambele părți ale rampei.
- 5) Distanța între barele de suport necorespunzătoare** (ex. la Judecătoria Chișinău sediul Buiucani distanța între barele de suport constituie 1,2 m)
Conform normativelor, distanța între barele de suport trebuie să fie egală cu 90 cm.
- 6) Pragurile înalte la ușa de intrare și ușile interioare**
Înălțimea normativă a pragului nu trebuie să depășească 1,4 cm.
!!! 11 din cele 25 clădiri evaluate au praguri de 5-7 cm la ușile de intrare sau la ușile interioare.
- 7) Ușile înguste**
Lățimea normativă a ușii în lumină nu trebuie să fie mai mică de 90 cm.

Din cele 25 clădiri evaluate, 8 clădiri au ușile de intrare înguste (75-85cm), iar în 13 din cele 25 clădiri evaluate la intrare în încăperile sanitare sânt instalate ușile înguste (70-85 cm la intrare în încăperea, și 65-75 cm la intrarea în cabinetele de toaletă).

8) Turnichetele instalate pe căile de circulație (ex. Curtea de Apel Bălți, Judecătoria Strășeni, Judecătoria Ungheni, Judecătoria Chișinău sediul Ciocana)

Conform normativelor de accesibilitate în vigoare, crearea obstacolelor pe căile de circulație este interzisă.

9) Spațiul insuficient în cabina de toaletă (ex. Judecătoria Edineț, judecătoria Ungheni, Judecătoria Chișinău sediul Ciocana)

Conform normativelor de accesibilitate, spațiul liber pentru manevra scaunului rulant în interiorul cabinei de toaletă trebuie să fie de cel puțin 1,4m X 1,4 m.

10) Lipsa contrastului vizual (ex. Judecătoria Ungheni, Curtea Supremă de Justiție)

Conform normativelor de accesibilitate, părțile interioare și exterioare a clădirii trebuie să fie executate în culorile de contrast, pentru facilitarea orientării vizuale a persoanelor cu deficiențe de vedere.

11) Folosirea suprafețelor lunecoase pentru acoperirea pereților și pardoselilor (ex. clădirile Curții Supreme de Justiție)

Conform normativelor de accesibilitate, suprafața pardoselilor trebuie să fie acoperite cu materiale antiderapante, pentru a preveni riscul de accidentare a persoanelor cu mobilitate redusă. Totodată, se recomandă de a renunța la folosirea materialelor lunecoase pentru acoperirea pereților, pentru a evita crearea blițurilor, care dezorientează persoanele cu dizabilități de vedere.

III. GRADUL DE ACCESIBILITATE A INSTANȚELOR JUDECĂTOREȘTI EVALUATE

Nr.	Denumirea instanței	Terenul în apropiere de clădire	Intrarea în clădire	Circulația în interiorul clădirii	Grupul sanitar	Încăperi, mobilier, echipamente	Serviciile de interpretare în limbajul mimico-gestual	Sursă (linkul de pe care poate fi descărcat raportul de evaluare a accesibilității clădirii)
1.	Judecătoria Edineț (sediul central)	parțial accesibil	inaccesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-edinet-str-stefan-cel-mare-1/
2.	Judecătoria Drochia (sediul central)	parțial accesibil	inaccesibilă	parțial accesibilă	parțial accesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-drochia-str-31-august-1989-8/
3.	Judecătoria Soroca (sediul central)	inaccesibil	inaccesibilă	inaccesibil	inaccesibil	accesibil	contractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-soroca/
4.	Judecătoria Bălți (sediul central)	inaccesibil	inaccesibilă	inaccesibil	inaccesibil	accesibil	contractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-balti-str-hotin-43/
5.	Curtea de Apel Bălți	inaccesibil	inaccesibilă	inaccesibil	inaccesibil	accesibil	bugetat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-curtea-de-

								apel-balti-str-stefan-cel-mare-54/
6.	Judecătoria Ungheni (sediul central)	inaccesibil	parțial accesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judeca%cc%86toria-ungheni/
7.	Judecătoria Orhei (sediul central)	inaccesibil	inaccesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-orhei/
8.	Judecătoria Strășeni (sediul central)	accesibil	parțial accesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-straseni/
9.	Judecătoria Criuleni (sediul central)	inaccesibil	inaccesibil	parțial accesibil	inaccesibil	parțial accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-criuleni-str-31-august-70-or-criuleni/
10.	Judecătoria Chișinău (sediul central)	inaccesibil	inaccesibil	parțial accesibilă	inaccesibil	parțial accesibilă	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-chisinau-sediul-central/
11.	Judecătoria Chișinău (sediul Centru)	parțial accesibilă	parțial accesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibile	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-chisinau-sediul-centru-

								bulevardul-stefan-cel-mare-si-sfant-162/
12.	Judecătoria Chișinău (sediul Rîșcani)	inaccesibilă	inaccesibil	inaccesibil	inaccesibil	parțial accesibilă	necontractat	https://cdpd.md/raport-accessibilitate-judecatoria-chisinau-sediul-riscani/
13.	Judecătoria Chișinău (sediul Ciocana)	inaccesibil	parțial accesibilă	parțial accesibil	inaccesibil	inaccesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accessibilitate-judecatoria-chisinau-sediul-ciocana/
14.	Judecătoria Chișinău (sediul Buiucani)	parțial accesibil	inaccesibil	parțial accesibil	accesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accessibilitate-judecatoria-chisinau-sediul-buiucani-bulevardul-stefan-cel-mare-si-sfant-200/
15.	Curtea de Apel Chișinău	inaccesibil	parțial accesibilă	accesibilă	accesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accessibilitate-curtea-de-apel-chisinau/
16.	Curtea Supremă de Justiție (sediul colegiului civil)	parțial accesibil	inaccesibil	inaccesibil	inaccesibil	parțial accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accessibilitate-curtea-suprema-de-justitie-p-rrares/
17.	Curtea Supremă de	parțial accesibil	inaccesibilă	inaccesibilă	inaccesibil	parțial accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accessibilitate-curtea-

	Justiție (sediul colegiului penal)							suprema-de-justitie-kogalniceanu/
18.	Judecătoria Anenii Noi (sediul central)	inaccesibil	inaccesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-anenii-noi/
19.	Judecătoria Hîncești (sediul central)	inaccesibil	inaccesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-hincesti/
20.	Judecătoria Cimișlia (sediul central)	inaccesibil	inaccesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-cimislia/
21.	Judecătoria Căușeni (sediul central)	parțial accesibil	inaccesibilă	parțial accesibilă	inaccesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-causeni/
22.	Judecătoria Comrat (sediul central)	parțial accesibil	parțial accesibilă	parțial accesibilă	parțial accesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-comrat/
23.	Curtea de Apel Comrat	parțial accesibilă	accesibilă	accesibil	accesibil	accesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-curtea-de-apel-comrat/

24.	Judecătoria Cahul (sediul central)	inaccesibil	parțial accesibilă	parțial accesibilă	în reparație	accesibil	contractat, bugetat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-judecatoria-cahul/
25.	Curtea de Apel Cahul	inaccesibil	parțial accesibilă	inaccesibilă	inaccesibil	inaccesibil	necontractat	https://cdpd.md/raport-accesibilitate-curtea-de-apel-cahul/